

Oppilas- ja opiskelijahuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden on sijoitettava opetuksen ja koulutuksen järjestäjälle sote-uudistuksen jälkeen

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) säädettäessä sivistysvaliokunnan mietinnössä (SiVM 14/2013 vp) linjattiin oppilas- ja opiskelijahuoltopalvelut lähipalveluksi. Ne järjestetään kouluissa ja oppilaitoksissa siten, että palvelut ovat lähellä oppilaita, opiskelijoita sekä opettajia ja näin helposti ja nopeasti saavutettavissa. Eduskunta (EV 224/2014 vp) myös edellytti, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistuksen yhteydessä hallitus huolehtii siitä, että opiskeluhuoltolain edellyttämät palvelut voidaan jatkossakin toteuttaa kouluissa ja oppilaitoksissa lähipalveluna.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän johtaessa oppilas- ja opiskelijahuoltoa on tärkeää, että kuraattorit ja psykologit ovat kiinteä osa opetuksen ja koulutuksen järjestäjän omaa henkilöstöä ja työskentelevät kouluissa ja oppilaitoksissa. Kasvatus- ja opetustyön tukeminen, esimerkiksi koulun henkilöstön konsultaatio, kuraattorin ja psykologin asiantuntijuuden tuominen pedagogisen tuen järjestämiseen ja pedagogisten asiakirjojen moniammatillinen käsittely, on helpompi toteuttaa kuraattorin ja psykologin toimiessa opetustoimen organisaatiossa. Näin turvataan myös se, että tiedonkulu on sujuvaa.

Yhteisöllisessä opiskeluhuollossa, jota uusi opiskeluhuoltolaki korostaa, pääpaino on oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämässä ja ongelmien ehkäisyssä. Tämä tapahtuu rehtorin, opettajien, kuraattoreiden ja psykologien sekä muun henkilöstön yhteistyönä. Psykologit ja kuraattorit ovat kiinteä osa kouluyhteisöä eivätkä mikään päivystysluonteinen toiminto.

Nykyään ymmärretään, että lasten ja nuorten tehokas ja inhimillinen hoito ja tuki tarkoittaa, että mielenterveyspalvelut on vietävä lasten, nuorten ja heidän perheidensä arkeen – kotiin, kouluun ja oppilaitokseen. Läheskään aina lapsi ei tarvitse omaa terapiaa, lääkitystä tai kuntoutusta, ja sellaisen ohessakin arjen tukitoimet ja toimiva koti–koulu-yhteistyö ovat ratkaisevan tärkeitä. Kuraattorien ja psykologien työ tukee keskeisesti tämän onnistumista.

Psykologian alan tieteellinen neuvottelukunta on vuonna 2013 vahvistanut suosituksen, jonka mukaan sekä käytännön kokemus että tieteellinen tutkimusnäyttö tukevat toiminnan järjestämistä osana sivistystoimen omaa toimintaa.

Useissa kunnissa oppilas- ja opiskelijahuoltoon kuuluvat koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut ovatkin nykyisin kokonaan tai osittain sivistystoimen hallinnon alaisuudessa. Esimerkkinä mainittakoon Helsinki, Raisio, Joensuu, Rovaniemi, Espoo, Tampere, Jyväskylä, Lahti, Kuopio, Oulu ja Seinäjoki, joissa sekä koulupsykologit että -kuraattorit ovat opetustoimen hallinnon alla.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjällä oltava vapaus järjestää toiminnot itse ja saada siihen rahoitus

Opiskeluhoitolaissa säädetään, että yksityinen oppilaitos voi järjestää oppilas- ja opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelut kokonaan tai osin itse. Tämän on oltava mahdollista jatkossa niin yksityisille kuin kunnallisillekin opetuksen ja koulutuksen järjestäjille.

Näiden palveluiden rahoituksen on tultava suoraan palvelun järjestävälle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle. Näin turvataan se, että koulupsykologit ja -kuraattorit ovat kouluissa ja oppilaitoksissa lähellä oppilaita, opiskelijoita ja opettajia ja siten helposti ja nopeasti saavutettavissa.

Rahoituksesta päätettäessä on otettava huomioon nykyinen resurssipula. Yleisesti on tiedossa, että muun muassa määrärahoja, jotka lisättiin peruspalveluiden valtiosuuteen koulukuraattorien ja -psykologien palkkaamiseksi, ei kaikkialla kohdennettu tähän tarkoitukseen. Kun näiden palveluiden järjestäminen siirretään opetuksen ja koulutuksen järjestäjien vastuulle, on varmistettava rahoituksen ja palvelutason yhdenvertainen riittävyys koko maassa.

Psykologipalveluun kouluille ja oppilaitoksille ilmoitusmenettely

Pidämme sivistysvaliokunnan mietinnön (SiVM 16/2014 vp) mukaisesti välttämättömänä, että arvioitaessa yksityisiä sosiaali- ja terveyspalveluja koskevan lainsäädännön ajanmukaistamista arvioidaan myös koulujen ja oppilaitosten tarvitseman psykologipalvelujen järjestämisluvan todellista tarvetta ja mahdollisuutta siirtyä asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantamatta kevyempään ilmoitusmenettelyyn.

Tästä lausunnosta toimitetaan mediatiedote perjantaina 5.2.2016.

Olli Luukkainen
Puheenjohtaja
OAJ ry
020 748 9601

Hanna Gråsten-Salonen
Puheenjohtaja
Koulukuraattorit ry
050 595 0974

Annarilla Ahtola
Puheenjohtaja
Suomen Psykologiliitto ry
040 687 7677

Jakelu

Kunta- ja uudistusministeri Vehviläinen
Peruspalveluministeri Rehula
Sosiaali- ja terveysministeri Mäntylä
Opetus- ja kulttuuriministeri Grahn-Laasonen
Sote-projektiryhmän pj Pöysti